

13'ÜN UĞURU

14.12.93

13 Eylül'de İsrail Başbakanı Rabin ile Filistin Kurtuluş Örgütü'nün Başkanı Arafat, barış anlaşması imzaladılar. Tam 13 hafta önceki bu anlaşmaya göre, İsrail askerleri Gazze ile Jeriko'dan 13 Aralık 1993 günü çekilmeye başlayacaktı. Ya da, bazılarına göre, 13 Nisan 1994'te. 13 Temmuz 1994'e kadar, Filistinlilerin Özyönetim Konseyi için seçimler yapılacak. 13 aralık 1995'te ya da 13 Nisan 1996'da, Gazze ve Batı Yakası için sürekli uzlaşmayı sağlamak üzere müzakereler başlayacak. Üç yıl sonra da, 13 aralık 1998'de ya da 13 Nisan 1999'da sürekli ve geniş kapsamlı uzlaşma yürürlüğe girecek. Kudüs'ün durumu ile Filistinli sığınmacıların geleceği üzerinde henüz hiçbir anlaşma yok.

13 Eylül Anlaşması'na Arapların, İsraililerin, Ortadoğuluların çoğunluğu sevindilerdi. Dünya kamuoyunun büyük bir kesimi de, rahat bir nefes aldı. Sürekli olmasa bile, uzun süreli bir barış konusunda iyimserlik başladı. Bütün bu 13'lerin uğurlu geleceğine inananlar çoğunluktaydı.

Ama, uğur yitip gidiyor mu diye kaygıya kapılanlar var şimdi. Dün İsrail birliklerinin çekilmeye başlayacağını umanlar, hayal kırıklığına uğradılar. İsrail ayagını sürüyor. Ve 13 Aralık'ta anlaşma çıkmaza girdi.

Arafat, 8 Aralık'ta Bonn'da Kohl ile, 9 Aralık'ta Granada'da Simon Peres ile, 10 Aralık'ta Tunus'ta Christopher ile, 12 Aralık'ta Kahire'de Rabin ile uzun uzadıya görüştü.

Granada'daki görüşme,

UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kuruluşu) tarafından düzenlenen Ortadoğu Barışı Yuvarlak Masası çerçevesi içinde yapıldı. Yuvarlak Masa'ya davetli olduğum için, Peres - Arafat görüşmesinin nasıl uzadığına tanık oldum. İsraili ve Filistinli diplomatlar, Arafat ile Peres başbaşa görüşürlerken, yeni bir işbirliğinin birçok unsurlarının beklenenden fazla vakit aldığı üzerine tahminler yürüttüler ya da zorluklar çıktığı konusunda haber sızmaması için öyle tevill ettiler. Ama, görüşmenin sonunda, Gazze ile Jeriko'dan çekilmek, Filistinlilerin yöneteceği kesimde güvenlik, terörist eylemleri gibi konularda, Arafat ile Peres arasında çekişmeler olduğu duyuldu. Yuvarlak masaya gelenlere ve Granada basınına sunulan söylevlerinde, her ikisi dostane sözler söylediler, 13 Eylül Barış Anlaşması'nın uygulanması ve barış sürecinin başarılı olması yönünde hiçbir çabayı esirgemeyeceklerini vurguladılar.

Arafat'ın konuşması, heyecanlı, iyimser, üslubunda abartılıydı. Peres daha dolgun bir konuşma yaparak, ibret verici sözler söyledi: "Dikta, büyük bir israftır, özellikle yoksul bir halkı perişan eder... Barış, bir manevi ve ahlaki gerekliliktir... Biz, başka bir ulusa hükmetmek istemiyoruz, Filistinliler üzerinde egemen olmaya niyetimiz yok, onlarla düşman olarak değil iyi komşu olarak yaşamak istiyoruz... Barış, politikacıların eline bırakılmayacak kadar değerli ve zordur... Topraklarımızı çölden, sularımızı tuzdan, toplumlarımızı şiddet eylemlerinden kurtarmalıyız... Karşımızdaki asıl tehlike, iman kisvesine bürünmüş yobazlıktır..."

Yuvarlak Masa'da Filistinli yazarlardan ve profesörlerden bazıları ılımlı konuştular ama, birkaç tanesi öfke ve nefret dolu sözler sarfetti. Belli ki İsrail hükümetlerinden ve askerlerinden uzun yıllar çok çekmişler. Affetmiyorlar, unutmuyorlar. İntifadadan dostluğa geçemiyorlar. Bazı Filistinli ve başka Arap aydınları ise, Yuvarlak Masa'da, barış lehinde, bağışlama lehinde konuştular.

Granada toplantılarında Zülfü Livaneli, bazı milliyetçilik türlerinin yol açtığı sorunlar konusunda ilginç bir konuşma yaptı. Ben, çok daha uzun bir konuşma sunarak, Arap - İsrail çatışmalarının dinsel boyutları, "cihad" kavramında ayarlama, "Pax İslamica" (İslami Barış) üzerinde durdum; Filistin aydınlarının özyönetim döneminde iyi hükümet, iktisadi ilerleme, eğitim, altyapı, kamu hizmetlerine bir an önce yönelmeye başlamasını vurguladım.

UNESCO'nun Granada'daki

Yuvarlak Masası, Ortadoğu'ya "barış kültürü" getirmenin yollarını aramak amacıyla düzenlenmişti. UNESCO Genel Direktörü Federico Mayor ile toplantıların koordinatörü, UNESCO Sosyal Bilimler yetkilisi Ali Kazancıgil, bu zor girişimi canla başla yürüttüler. Ama, İsrail ve Arap aydınlarının temasları yarar sağlamakla beraber, doğru dürüst bir kültürel yaklaşma, birleşik bir barış ruhu yaratamadı.

Filistin sorunu, politikacıların ve düşünürlerin çatışmalarıyla daha nice yıllar sürüp gideceğe benzer.

DİNO'YA VEDA

Abidin Dino'yu ülkemizdeki bazı karanlık güçler, onyıllardır yitirmeye uğraşmıştı. O, yurdundan uzakta yaşamak zorunda kaldı ama, yitirilmedi, yenilmedi. Çünkü halkına sevgisi, kültürüne bağlılığı yitip gitmedi. Hem üstün bir Türk sanatçısı, hem gerçek bir dünya sanatçısı olmayı, kendi gücüyle başardı. Yazdı, çizdi, yarattı hiç durmadan, hiç yorulmadan. Resimde hep doruktaydı. Edebiyatta hep verimli... Bir kültür şahsiyeti olarak her yerde aranılan, sevilen, anılan bir örnek insan... Ne yaptıysa güzel ve hayşiyetli yaptı. Futbolu "Gol" adlı filmiyle spordan sanat şaheserine çevirmeyi bile başardı. Dino, güzelliklerin unutulmaz yaratıcısıydı. Dünyayı güzelliklerle onurlandıran sanatçı bugün ölse de, yarın gömülse de, gelecek çağlarda yaşayacaktır. Güle güle, Abidin Dino... Biz ağlıyoruz, alkışlıyoruz. Sen gülümsüyorsun, çünkü bıraktığın eserler, sana ve dünyaya her zaman gülümseyecek.

